

WB028 Waarom vragen zijn soms hoe vragen
Opdracht gemaakt door Bart Barnard

Opdracht: Wat wordt eigenlijk bedoeld met een waaromvraag en wat kan ze opleveren?

Suggesties voor het inzetten van het filmpje

Het filmpje wordt vooraf bekeken.

Leerdoel

Het overkoepelende doel van de vragen is dat de leerlingen zich bewust worden van het effect van de woordkeuze bij bijvoorbeeld het stellen van wetenschappelijke vragen. Bij de verschillende vragen wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van de wijze van werken van de sceptici.

Didactische opzet

De verdiepende opdracht wordt individueel of in tweetallen uitgevoerd. De resultaten worden met de klas besproken.

Vragen

In het filmpje wordt de term *waarom* vergeleken met de omschrijving van de oorzaak van iets. Het antwoord op de vraag: *Waarom ontploft het ei wanneer het in de magnetron wordt gestopt?* is eigenlijk een antwoord op de vraag: *Wat is er de oorzaak van dat het ei ontploft wanneer het in de magnetron wordt gestopt?*

Vraag 1

Bedenk een twintigtal *waaromvragen*. Kun je elk van deze vragen herschrijven in de vorm van: *Wat is de oorzaak van dat...??*

Wat zegt dat over het soort vragen die wel en die niet zo herschreven kunnen worden?

Vraag 2

Analyseer het voorbeeld van het ei in de magnetron door het stellen van achtereenvolgende *waaromvragen*.

Van peuters is het bekend dat ze de hele dag bezig kunnen zijn met het stellen van *waaromvragen*. Ook in het voorbeeld van het ei in de magnetron kun je je, na de oppervlakkige uitleg, nog afvragen waaróm de binnenkant van het ei warm wordt. Wanneer je dan uitgelegd krijgt

dat een magnetron werkt door het laten trillen van de watermoleculen binnenin het ei, kun je natuurlijk weer doorvragen waarom dat dan zo is en zo voort. De Griekse wijsgeer Aristoteles heeft in zijn *Metafysica* al beargumenteerd dat je op een gegeven moment op moet houden met het stellen van dat soort vragen, omdat je anders nooit tot kennis komt.

Vraag 3

Trilemma van Agrippa¹

In de literatuur worden drie mogelijke uitkomsten van de waaromaanpak uit vraag 2 onderscheiden.

Probeer door middel van discussie te achterhalen welke dat zijn.

Vraag 4

Eén van deze uitkomsten werd in vroeger tijden gebruikt om het bestaan van God of een opperwezen aan te tonen. Kun je bedenken welke dat is en hoe het argument ging?

Toelichting op het Trilemma van Agrippa

Neem om het even welke propositie waarvan u meent dat die tot uw kennis behoort. Gevraagd door de scepticus waarom u denkt dat die propositie waar is, zult u daar vermoedelijk gronden voor kunnen geven. Uiteraard geven de proposities die u als gronden voor de eerste aanvoert geen ondersteuning aan die eerste wanneer ze niet zelf waar zijn. Maar natuurlijk zal de scepticus u nu vragen waarom u denkt dat de proposities die u als gronden aanvoert waar zijn. Dit 'spel' kan op drie mogelijke manieren vervolgd worden:

1. U beantwoordt iedere volgende vraag van de scepticus weer door een nieuwe grond te noemen, d.w.z. een grond die niet al eerder in het spel genoemd is.
2. U weigert op een bepaald moment verdere gronden te geven.
3. U grijpt op een bepaald moment terug op eerder in het spel genoemde gronden.

De eerste manier lijkt tot een oneindige regressie te leiden; ieder antwoord roept weer nieuwe vragen op, *ad infinitum*. Bij de tweede lijkt u voor een dogmatisme te kiezen. De derde zal u op het verwijt komen te staan dat uw rechtvaardiging circulair is.

¹ Douven, I. (2002) *Inleiding Kennisleer Wijsbegeerte*, Universiteit van Utrecht (via Internet) Hoofdstuk 3.